

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HOMMEN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

TVÅ PÅSKDIKTER

PASSIONSNAKT

FRÅN djupblå, molnfri himmel månen kastar
sitt bleka skimmer öfver ödslig led,
och stjärnorna likt kalla, lugna ögon
i frostkall vårnatt blicka klara ned.

I morgon skall den späda stängeln luta
hvar vårens blomma, som ur mulden steg.
I morgon äro tusen knoppar döda,
och svartnad står förfrusen hvarje teg.

I nattens tystnad lugn naturen hvilat,
förstummadt, domnad är hvar livets ljud.
Ej ens en skälfning genom trädens grenar
bär om den stora offerfesten bud.

Men öfver nejd, som hvilar ljus, mig tyckes
att skuggan af det jättekors jag ser,
där jorden allt det skäraste hon alstrar
för sina synder i försoning ger.

IDA STRÖM.

PÅSKDAG

NÄR PÅSKENS dag gick fram i guld och rosa,
förklarad från Din Via Dolorosa
Du uppstod, konung. Klara skyar sågo,
hur dagens ljus i Dina lockar smalt.
Omkring Ditt lyfta hjältehufvud smekte
en fjärilskrans, som svärmade och lekte,
och vårens svala solskensvidder lågo
som stora haf af glans kring Din gestalt.

Men hvarje vår, när trädens grenar fyllas
af späda löf och rymderna förgyllas,
alltjämt Din bild skall stråla för vårt minne
högt öfver jordens lidande och skuld.
Då brista vinternattens skumma frågor,
då klinga klockor, brinna altarlågor
och i Ditt namn blir våren i mitt sinne
en värld af strålar, rökelse och guld.

Nu är det morgon. Vårens vindar tala,
och alla källor sorla gryningssvala.
Nu leker sländan, bygger fågeln rede
och spela timmarna som böljeslag.
Må vänner gömmas under griftevårdar
och natten lägga sig i tempelgårdar
— o, ständigt skall Din ljusa hjältevredde
fördrifva skuggorna med gisselslag.

O, Jesus Kristus, vårens egen konung,
Din kraft är gömd i alla kalkars honung,
i dagens sol, när segrande den träder
vid brus af skogar ur en purpurström.
Du är en saga, som vi alla lärde,
en helig ros, som våra hjärtan närde.
Du är vårt högsta arf af döda fäder.
Du är den långa vinternattens dröm.

BERTIL MALMBERG.

Striden mot landsfienden

DET LIGGER mycket nära till hands för tanken att förkroppsliga tuberkulosen som en personlig fiende, en hård och oförsonlig förstörare, hvars väg öfver landet betecknas genom sjuka och döende. Det är väl inte många, som inte på närmare eller längre håll sett dess förstörelseverk, och där är ingen, som kan vara fullt viss om att icke en gång tvingas att se den i hvitögat och ta upp kampen för egen eller någon af de mest älskades räkning.

Men om sjukdomen tagit gestalt af ett ondt och elakt väsen, så får också arbetet för tuberkulosens hämmande karaktären af ett krig eller ett fälttåg med olika faser af angrepp och försvar. Och alla de, som ge sitt arbete och lif i striden mot tuberkulosen, bilda den modiga och tappra här, som skall jaga fienden från den ena positionen efter den andra, för att till slut få honom på knä.

Just dessa dagar äro märkesdagar i det stora tuberkuloskrigets annaler, kampen har inträdt i ett nytt skede, och man har tillgripit nya stridsmetoder, som torde bli de af framtiden mest använda. Hittills har striden förts hufvudsakligen på två linjer: genom upplysningsverksamhet och genom upprättande af sanatorier. Men allt detta är icke tillfyllest. Kunskap om tuberkulosens smittofarlighet är en steril fördel, om den leder till oresonlig skräck för lungsjuka, och sanatorierna skola aldrig få rum för alla hjälpsökande, så länge de sjuka vända åter till hem, som äro samma smittoalstrande bakteriehärdar, samma olämpliga vistelseort för klena lungor, nu som när sjukdomen bröt ut.

Nationalföreningen mot tuberkulos har därför infört ännu en tredje, kompletterande stridsmetod, som går ut på att öfver hela landet s. k. dispensärer skola upprättas. Dessa äro ett slags polikliniker eller upplysnings- och hjälpbyråer, afsedda att stå i den lifligaste kontakt med de tuberkelsmittade hemmen.

De första dispensärsköterskorna ha nu i dagarna fått diplom efter en sex veckors kurs i Stockholm, startad af Nationalföreningen mot tuberkulos, hvars stipendiater eleverna varit, och ledd af doktor A. Josefson. Vår bild visar just en lektion med ledaren i katedern.

Det är tolf unga kvinnor, allesamman examinerade sjuksköterskor, beslutna att ägna sig åt kampen mot tuberkulosen, hvilka nu stå redo att gå ut som de första sändebuden, hvart deras

nya verksamhet för dem, om till Norrbottens eller Malmöhus län.

Det är ett ansvarsfullt kall, som åligger dispensärsköterskan, och kursen har också varit mångomfattande. Den har dels bestått i lektioner och föreläsningar, gifna af auktoriteter på resp. områden öfver personlig och bostadshygien och vård af tuberkelsjuka, barnavård, kommunal fattigvård och huslig ekonomi m. m., dels i praktiska studier genom deltagande i bostadsinspektionens besiktningar, besök å skolkök, å "Barnavårds" barnhem och allmänna barnhuset, å Stockholms upplysnings- och understödsbyråer för tuberkelsjuka, Sabbatsbergs och St Görans tuberkulospaviljonger m. m. Det är med ett ord tuberkulosen, inställd på sin plats som både följd af och orsak till den sociala nöden, som de unga sköterskorna studerat, och själfva försäkra de också, att de fått sin uppfattning vidgad och fördjupad.

En kortare praktisk öfningskurs å Nationalföreningens social-hygieniska försöksanstalt Hälsan i Norrbotten kommer att avsluta kursen, sedan stå sköterskorna färdiga att mottaga kallelser från de landsting, som vilja anställa en eller flere af dem. Tolf unga kvinnor med än så ärliga viljor och goda kunskaper komma ju ej så långt, och det är meningen att hvarje år ha liknande kurser som den nu avslutade. Den praktiska delen af elevernas undervisning skulle emellertid då anförtros åt de sköterskor, som nu gå ut.

Hvad skall nu en sköterska göra, när hon fått sig bekant att tuberkulosen fått insteg i ett fattigt hem? Jo, hon reser till ort och ställe, slår sig ned där, till dess hon ordnat förhållandena, isolerat den sjuke om det är möjligt och sett till att han får lämplig och nödig vård till dess han, om så behöfves, kan komma in på ett sanatorium. Hon söker lära de ännu friska de hygienens enkla bud, som kunna rädda dem för att träffas af samma öde, gör hvad hon kan för att med ett ord få hemmet till ett sanatorium i smätt, där den sjuke kan vistas utan alltför stor risk för sig och andra. Är fallet mindre svårt eller har förbättring inträdt, söker hon skaffa patienten lättare sysselsättning, själf har hon i Stockholm äfven fått en blixkurs i manlig och kvinnlig slöjd och kan nog om det gäller lära patienten att fläta en korg, binda en borste eller förfärdiga något vackert och lättsåldt sömnadsarbete. Vikten af lättare sysselsättning för lungsjuka är något som framgått af erfarenheten från sanatorierna.

Det är lätt att förstå, hvilken fond af ut hållighet, klokhet och smidighet, som kräfves af en dispensärsköterska, men likaså godt inser man, till hvilken stor välsignelse hennes arbete kan bli.

De unga flickor, som nu gifvit sina dagar åt denna uppgift, gå alla till densamma med glada och goda föresatser att bli till nytta. Det står kanske till många af Iduns läsare ut öfver landet att ta emot dem å resp. orter, det gifves möjligheter att stödjå och uppmuntra de unga viljorna. Och om så är, blir det en plikt att göra det!

E. —ER.

Hemlösa barn och barnlösa hem.

AF DE SEX SMÅ hemlösa, hvilkas porträtt och lefnadsbeskrifningar Idun i föregående

nummer meddelat, äro fyra säkert placerade i goda hem, däraf tre som egna barn och en som fosterbarn i ett hem vid västkusten, där en dam från Stockholm betalar för honom. Äfven genom svenske pastorn i London har en förfrågan ingått till Barnavårdsafdelningen, det är en lady R. som önskar en svensk gosse som fosterbarn och kamrat åt sina två gossar, och den af de små pyssarna, hvars lott det blir att utväljas, kommer att växa upp på en egendom i Skottland. Ett uppslag till en hel roman!

Ur det rika barnmaterial, som Fattigvårdsförbundets Barnavårdsafdelning samlat, meddela vi i dag två barn, en flicka och en gosse, bägge i saknad af hem och vård.

Alma
föddes år 1907 i ett välbärgadt och lyckligt hem. Men då hon var endast sex månader gammal, dog hennes far, lämnande hustrun att ensam sörja för 4 små barn. Då modern inte ser sig i stånd att bereda sin yngsta den lyckliga barndom hon skulle önska, är hon villig att skilja sig från den lilla, om ett godt hem kan finnas för henne. Alma är en söt och frisk liten flicka, som säkert skulle blomstra upp under ett par ömma föräldrars vård.

Karl Gustaf
är femton månader gammal och som synes stor och duktig för sin ålder. Äfven hans fader är död, och då han är utan hem, har han fått vistas hos fostermodrar, som tagit honom för förtjänsten. Verklig vård och ömhet är något som den lille mannen aldrig fått röna, och om han ej finner något godt hem, som vill ta emot honom, kommer han att växa upp utan minnet af far och mor.

Alla som villja medverka till att dessa barn erhålla hem, där de vårdas väl och upptagas som "egna", böra tillskrifva Svenska Fattigvårdsförbundets Barnavårdsafdelning, Stora Nygatan 41, Stockholm (Rikstel 15 46, Allm. tel. 27 15). Afdelingens föreståndare, fröken Ellen Afzelius, träffas hvarje söndag kl. 11—1 utom lördagar.

ALMA.

KARL GUSTAF.

**ROSENFORS
HAFREGRYN**

Vi bedja få fästa husmödrars uppmärksamhet på, att våra sedan länge kända och efterfrågade fabri kater af hafregryn och sundhetsmjöl numera finnes att tillgå i de flesta större specceriåffärer. Genom ny-uppfunna, fulländade prepareringsmetoder samt genom användande af den finaste råvara, framställa vi ett fabri kat, som i smak och näringsvärde står främst bland alla i handeln förekommande hafrepreparater. Efterfråga alltid Rosenfors hafregryn och sundhetsmjöl, hvars tillverkning står under läkares kontroll. Partilag i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grönblad.
Vördsammast Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.

TILL ÄRA för Sveriges stora författarinna dr Selma Lagerlöf hade de tyska skriftställarinnornas förbund lördagen den tolfte mars anordnat en "svensk afton". Den stora högtidssalen i "Königliche Hochschule für Musik" var fylld af en synnerligen distingerad publik, hufvudsakligen förbundsmedlemmar. Det visade sig här i den festliga församlingen, att de tyska skriftställarinnorna icke mer tillhöra den traditionella skämttidningstypen, som gementligen kallas "blåstrumpor". Damerna voro med få undantag charmanta, klädda i eleganta toaletter och med hårfrisyrer efter senaste mod. Äfven det s. k. starka könet var ganska talrikt representeradt. Man såg för öfrigt många bekanta ansikten från svenska kolonien, däribland svenske ministrernas maka.

Aftonen inleddes af dr Karl Storck, som höll ett kort, men mycket stämningsfullt och poetiskt tal. Han skildrade hur han en gång befann sig i en liten by i Alperna och på grund af snöstorm var tvungen att tillbringa några dagar i platsens oansenliga värsdhus. Därunder upptäckte han i husets bokförråd Gösta Berlings saga. Denna lektyr blef en oförgänglig upplevelse för honom och gjorde honom till en hengifven beundrare af Selma Lagerlöfs hela diktning.

Jag antager på goda grunder, att Gösta Berlings saga var känd och läst af alla närvarande. Men i alla fall förstod talaren att intaga och hänföra församlingen, när han ännu en gång lät bokens gestalter draga förbi. — Han jämförde bokens stil med de gamla israelitiska och fornnordiska sagorna. I Gösta Berlings saga möter oss äfven, framhöll talaren, något af Bellmans sprudlande och dock så vemodsmättade lifsglädje.

Doktor Storck beklagade att han på grund af den korta tid, som stod till hans förfogande, måste inskränka sig till ett verk och icke kunde beröra några af skaldinnans andra arbeten.

Härpå uppläste en af förbundsstyrelsens medlemmar, fröken v. Sell, ett bref från Selma Lagerlöf, som hjärtligt tackade för inbjudningen men beklagade, att hon ej kunde bevista festen. Skälet härtill var, bedröfligt nog, att författarinnans gamla åldriga moder blifvit sjuk och för närvarande behöfde omsorgsfull vård. Under kvällens lopp ingick dessutom från Mårbacka ett telegram från Selma Lagerlöf med hälsningar till de tyska skriftställarinnornas förbund.

Kammarsångaren Hjalmar Arlberg hänförde publiken med stycken af Sjögren, Svedbom m. fl., samt en dikt af Heine, hvartill han själf komponerat en intagande musik. Till sist sjöng han "Du gamla, du fria". Tyvärr hade man

ej på programmet utsatt att det var svenska nationalsången. Den tyska publiken, som ju var i afgjord majoritet, såg förvånad ut, när svenskarna reste sig upp. Den härliga sången vann dock lifligt bifall, icke minst bland tyskarna, och herr Arlberg måste bissera den. Sedan bifallsåskorna äntligen tystnat, bestegs tribunen af fröken Jeanne Robert, som uppläste den lilla novellen "Grafskriften" samt ur Gösta Berlings saga kapitlet "Brobyprästen". Trots den tunga allvarliga stämning, som hvilat öfver novellen, rådde ändock nästan andlös spänning bland åhörarna, hvartill också bidrog fröken Roberts måsterliga föredragskonst. Denna kom likaledes tillsynes, när hon föreläste den gamle värmlandsprästens af sin poesi fyllda kärlekshistoria. Valet var otvifvelaktigt godt, när det som här gällde, att gifva några typiska exempel på Selma Lagerlöfs utomordentliga och egenartade konst.

Programmet afslutades med svenska folkdansar utförda af damer och herrar ur svenska kolonien. Detta var något som de flesta bland tyskarna aldrig sett förut. Deras öfverraskning och förtjusning blef också stor, när man på den smakfullt dekorerade scenen fick se sex par damer och herrar i vackra nationaldräkter tråda dansen med lif och lust bland skogens mörka stammar. Allmänt ropade man "bravo och dakapo", och entusiasmen var omisskännlig. Ännu när människorna skingrats på de kringliggande gatorna, hörde man dem tala om "diese prachtvollen Tänze". Dansen leddes med fart och schwung af herr Harald Rooth, en ung, i Berlin bosatt stockholmare, som redan gjort sig ett namn genom de två pris han eröfrat i vinter vid täflingar i ispalatset.

Nöjda och belättna med sin dag lämnade de närvarande festen, som var i allo lyckad och värdig. De tyska skriftställarinnornas förbund har också all anledning att vara stolt öfver sin "svenska afton", som otvifvelaktigt bidragit att gifva den stora tyska publiken bättre inblick i typiskt folklif och förädlade ungdomsnöjen i Sverige. "Deutscher Schriftstellerinnenbund" bildades i april 1896 och räknar för närvarande ett mycket stort antal medlemmar. Ordförande är fröken Katharina Zitelmann.

PAULA R. HEYMANS.

*

Den trefliga fotografien af folkdansarne, som tagits af fru Grane-Dietze och benäget ställts till Iduns förfogande, framställer från vänster till höger: Fröken Rosander, hr Wahlsten, fr. Anderson, hr Stig, fr. Rosenberger, hr Brag, fr. Kahn, hr Ekbom, fr. Wimmermark, hr Erikson, fr. Johanson, hr Rooth, fr. Lundvall.

HAR DU ej en särskild liten varm vrå i ditt hjärta för lapparna? Då kan du få göra något aldeles extra för några af dem just nu. Jockmocklapparna behöfva få ett ålderdomshem med det snaraste. Prästfrun däruppe, som med en moders varma hjärta verkar ibland dem, och undertecknad, som många somrar delat deras lif i högfjällen, brinna af längtan att få bjuda dem in i ett litet varmt och tryggadt näste, därifrån de ej behöfva flytta mer. Biskop Bergqvist, nitisk för allt godt inom sitt stift, har satt sig i spetsen för saken och utfärdade i fjol ett upprop i Svenska Kyrkans Missionstidning n:r 7 för insamlande af medel. Öfver 1,500 kr. ha hitintills influtit, men för den summan bygger man ej. Sedan han talat om lapparnas lif och vandringar, säger han i sitt upprop följande:

»Så länge lappen ännu befinner sig i sin ungdom och mandom, är dock detta lif hans lust och gamman. Men då ålderdomen inträder och krafterna aftaga eller hälsan är sköflad, uthärdar ingen detta lif, äfven om han har äkta lappblod i sig. Aldringen och den bräcklige måste lämnas efter, när kursen styres upp mot de vilda fjällen. Och hvem vill då taga vård om honom? Hans lott är att lämnas kvar hos någon nybyggare, som är mer eller mindre likgiltig för honom, och där man kanske icke förstår att ägna honom det intresse och den vård, som kunde göra hans ensliga lif i afskildheten från fränder och stamförvanter drägligare. Har du någon gång sett en gammal lappman eller lappkvinna en vårdag stå utanför den grå, torftiga nybyggarestugan, med sin darrande hand upplyft till pannan för att skugga sina ögon, medan han eller hon skådade efter den bortdragande karavanen af renar och lappar, som tåga till fjälls? Det är en gripande syn. Gif noga akt, om du en gång får se den, och du skall kanske varseblifva en tår på den gamles fårade kind och höra en tung suck uppstiga ur hans vemodsfyllda bröst. —

Men för dessa gamla lappar något göras, hvarigenom deras lott blir mindre tung och deras saknad af de kära fjällen kännes mindre djup. Man kan inrätta särskilda hem för de gamla orkeslösa samt lytta och sjuka lappar, som ej längre förmå lefva det hårda vandringslivet. Därmed gör man en missionsgärning af högt värde.»

Så långt biskopen. För några år sedan fick jag vara med om att låta bygga en stuga åt en fattig lappfamilj, som under flere somrar gifvit mig huld och skydd i sin kåta, men, då de nästan inga renar ägde mer, blifvit nödsakade att upphöra med nomadlivet. Där, i deras lilla hem, hade den gamle lapphöfdingen Aira fått tak öfver hufvudet nu, när hans gamla ben ej längre kunde bära honom på den branta vandringsstigen, upp till fjällen. Aldrig glömmar jag gubbens andakt, då han af den unge prästmannen, som letat sig väg till stugan vid sjöstranden, fick mottaga de heliga häfvor, som lappen så gärna vill ha till reskost på den sista, stora, ensamma färden öfver den flod, hvaröfver ingen vänder tillbaka. Inom några få veckor därefter hade han för alltid slumrat in så godt i en mjuk bädd i det lilla lapphemmet. Och den gamla krokiga, skrynkliga Kaisa Sikkal, mor till lappfar i stugan, huru fröjdades ej hon att få vara där och ej längre behöfva bo hos de ej så synnerligen vänliga svenskarna. Hon kunde ej nog tacka de »kaika same vänakak orjelin

Begär alltid

Granit-omaljerade

Giftrika och syrefasta.

KOCKUMS

KOKKÄRL

Prisbilliga. Fås på begäran öfverallt i hela världen.

IDUNS MODELLKATALOG

Oumbärlig för alla sömmerskor och för alla hem. Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Koloreradt omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Efter Solfall.

Berättelse för Idun af

Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.

Sverikin» (alla lapska vänner i södra Sverige) som gifvit dem det hemmet. Nåja, det var en liten, liten stuga, som ej kostat stort mer än 300 kr. och där rymdes blott några stycken. Men om andra lapska vänner söderut ville bygga ett hem åt mången gammal lappman och lappkvinna i Jockmock, då skulle det blifva jubel ur hjärtedjupen. Gubben Keira, gamle blinde Hans, »pärlkungen», Pannet Rassu med gumma m. fl. af mina gamla kära vänner vänta med ifver därpå. Skola de hoppas förgäfvos?

»Men,» säger du, »drar ej kommunen försorg om sina fattiga?» Jo, nog gör den det nödtorftligen liksom andra kommuner, så att ingen behöfver för mycket frysa eller svälta, så långt äro ju vi numera komna i ett kristet land. Men behöfde ej den gamle lappen, som hela lifvet kämpat med mörker och köld, mot vargar och järfvar, mot »flen» och renpest, behöfde ej han få det litet särskildt bra på sin ålders dag. »Det finnes väl fattiggård,» tänker du då kanske. Nej, inte än, men äfven när det blir, hur i all världen skulle en lapp taga sig ut där. Du vet, huru svårt det är att plocka fram mången liten gumma ur skogens gömslen och sätta henne i fattiggården, och ännu mycket mindre då en lapp. Han kunde ej finna sig till rätta med de regler, som finnas där, och ej heller med det främmande språket. Han får lof att vara på ett hem för sig, med en humor, som förstår både honom och hans tungomål, och där han kan få en kaffetår, när längtan blir honom för stark, där han kan få blomma på sin pipa och till och med slippa tvätta sig hvarenda dag, ifall det blefve honom för tungt.

»Men bygg då ett stort hus och för samman lappar från många socknar,» säger du till slut, »det blir billigast.» Ja, det vore som att skicka en skåning upp till Värmland för att sluta sina dagar där, ja nästan som ned till Tyskland, så olika vore språket för en Gällivare- och en Vilhelminalapp till exempel. Nej, hvar socken måste ha sitt lilla hem. Och nu först Jockmock! Där skulle det få det bästa stöd och tillsyn af »mia herra och fruwa», såsom lapparne kalla kyrkoherden Ahlfört och hans fru. Hemmet måste ligga i kyrkbyn, så att lappen kan få träffa sina anförvanter, när de draga förbi, och, ifall han orkar, kunna komma till sin kyrka vid lappmässorna, då predikan ljuder på hans eget språk. Tre hem finnas redan, 2-i Jämtland och ett i Sorsele, och lapparne trifvas så innerligen väl och tycka sig åtminstone på ett af dem vara i »paradiset». Förvisso skulle de på ett hem i Jockmock, med den lilla hjärtevänlige husmodern, som redan är påtänkt, känna sig ha kommit »i himlens för-gårdar».

Och nu till sist! Hvem vill vara med om att göra lappens höstafton så ljus och klar som möjligt. Kanske du i dessa dagar låtit klockornas klang kalla dig inom de vigda murar, där du ej på månet år satt din fot. Kanske du rörts af den kärleken, som offrade sig in i döden. Kan du ej då lossa litet på din pung, som måhända eljes är så fast tillknuten. Sänd då in en penning till biskop O. Bergqvist, Luleå, som med glädje redovisar därför i Idun (ifall du säger att gåfvan kommit genom den tidningen), eller eljes i Svenska Kyrkans Missionstidning. Men gör det snart, just nu, medan du är vek och något af påskstämning kanske ännu dallrar i din själ.

LUCIE KIHLESTEDT, F. ULFSPARRE.

MAJOR Albrekt Ferdinand Napoleon Kåre hade på gamla dagar hamnat i en liten vacker stad vid en vänlig, blå insjövik. Där hade han det så godt som en hyggelig unkarl med de sextio på ryggen kan ha det. Jungfru Klara lagade en utmärkt husmanskost, visste precis hur dynorna skulle ligga i sängen, hur högt lakanet borde gå öfver täcket, och klockslaget, när toddyvattnet skulle flyttas in. Den långa skeden drog blankt i det höga glaset. Sockerbitarna, alltid fyra, bredde sina tärningar öfver den lilla silfvertallriken.

Klara förändrade aldrig något i programmet. Man fick ett intryck af att hvarje dag för henne var ett vänt blad i en tjock postilla. Hennes snusbruna klädning och ljusrandiga förklade upprepade sig också. Majoren tänkte ibland, att sådant tyg måtte ha en outrotlig lifskraft. Det föll honom icke in, att hon af sparsamhetskänslan alltid köpte samma sort. Den tiden han lefvat, hade bestämt inte något fruntimmer gått i snusbrunt. Han erinrade sig endast »små charmanta varelser i ljusa färger».

Om inte gamle majoren varit en sådan oörbätterlig fruntimmerskarl, skulle han säkert känt sig mera hemmastadd i stadens blida enformighet. Där fanns mycket som borde tillfredsställt ett grånadt hjärta, både en bridgeklubb, ett kafé med militärmusik en gång i veckan och daglig post, som förde nyheter med sig i form af tidningar.

Albrekt Kåre var den siste af sin ätt; »en fin gubbe», sade somliga, »en bördsfjant» påstodo andra, som retade sig på hans långrandiga historier ur Svenska adelns ättartaflor. Han talade sirligt, sög orden som karameller och smackade svagt som för att afprofvat smaken på det sagda.

De andra gamla, som slog med brädspelsbrickor, läto kortlapparna dansa och konserverade sin manlighet med »skock miljoner hel-svedda» voro ingenting för Albrekt. De kallade hans salongsanekdoter för »mammans honungskakor» och skämtade obarmhärtigt med hans vurm för kjolar.

Så kom det sig att den fordom så eftersökte sällskapsmannen, ett stockholmskt ballejon, gick rätt ensam i det trånga samhället, där de blanka fönsterrutornas glasögon följde en från tull till tull. På de äldsta husen fanns ett slags gammaldags konvext fönsterglas, hvilket liknade stora, närsynt utstående ögon med grönaktigt skiftande iris. Ett sådant hus med granrisprydd holmeja inåt gården och en portlös, plattbröstad fasad utåt gatan ägdes och beboddes af änkefru Iliana Drott.

Hon och majoren voro de ensamaste ståndspersonerna i hela staden. De hade inte rötter i denna vrå af världen. En slump hade fört dem dit den dag deras lifs brottväg kom och efter att ha låtit dem känna hvad en spillra är ute på ett stormhvälfadt haf kastade upp dem på första, bästa strand.

Iliana Drott hade haft en lysande, lycklig ungdom. Hennes äktenskap var som en lång, solljus dag med en kväll full af sjukdom, död och sorg. Man och barn miste hon på ett par år och flyttade nedbruten bort ifrån hela sitt förra lif.

En bråkdel af det luxuösa hemmet tog hon med sig. Men hon kände det alltjämt som om hon vore på en lång resa och måste sakna just hvad hon mest längtade efter. Och hade hon ibland en liten bjudning, kunde hon under tillrustningarna aldrig komma ihåg, att kaffe-

kopporna af äkta sèvres, de, som hade intagande små buketter strödda öfver sin mjälla, blekskära hud, voro sålda, och att hon gjort sig af med de två deltervaserna. Tog hon fram ur silfverlådan, fann hon inte heller där det tunga öfverflöd, som klingat och vägt i hennes händer under forna ljusa förhållanden. Hon tänkte ofta att hon kunde köpa nytt, men det blef aldrig af. De nya föremålen skulle stått som främlingar bland de kära minnena. Hon visste, att hon aldrig skulle förmått hålla af dem och då bli också ting som värdslösade blommor eller försummade människor.

När någon gjorde Iliana en komplimang för hennes »förtjusande lilla bo», stack det till inom henne af vemod. Här visste ingen, hur hon haft det, innan alla timglas runnit ut och tiden stannat. Jo, det var sant — en visste det: major Kåre. De hade träffats i hufvudstaden några gånger, och detta gaf honom anledning att genom en visit återknyta bekantskapskapen.

Den jollrige gubben verkade rätt osympatiskt på Iliana, men hon var en verserad världsdam med godt hjärta, och hennes älskvärdhet svek aldrig. Ilianas leende hade icke frusit bort under sorgens vargatider, men det hade blekts och mattats, och det lyste aldrig inifrån, var en gåfva till andra så fort det kom på läpparna. Hon var så van vid sällskapslifvets första bud att glömma sitt eget jag och dess intressen, att hon ytterst sällan vidrörde sina minnen. Hvem skulle också frågat efter dem? Några skulle tro, att hon ville skyta, andra, att hon inte kände sig nog uppuren och på detta sätt visade, hur hon borde behandlas. Ett fåtal dömde kanske mildt förstående men då skulle de beständigt breda öfver henne sitt medlidande som höstfuktiga, klibbade blad.

En dag efter veckors ensamhet slog det henne dock med skräck, att lifvet började sova också inom henne. Det förflutnas ungdomsskimmer hade falnat. Alla de glada stunderna med sina tonfall af vårföd, med sina melodier till den höga visan, med sin stjärnskottslycka och sina festända ljus gleda hundra år tillbaka i tiden.

Hon blef rädd. Det var ju just detta, som skulle hjälpt henne att bära ålderdomen. Hennes minnen! Och nu föllo de af som ovädershärjade rosor. Hon kunde inte samla de kringdrifvande bladen. Ingen vänlig hand hjälpte henne. Andra gamla brukade ha hela fång af ungdomsminnen, hvarför skulle hågkomsterna just svika henne? Var det därför, att hon så att säga skurit ut sitt lif ur den ram, där det fått fäste? — Å, det tjänade till intet att grubbla, under tiden sipprade minnena bort ett efter ett och hennes tankar plöjde bara den djupa sanden.

Drifven af ett omotståndligt behof att meddela sig med någon frågade Iliana majoren vid hans nästa besök, om också han hade svårt att erinra sig episoder ur det förflutna. Han var så mycket äldre än hon, och slö i mångt och mycket. Han proppade sin lilla guldslef full med snus ur den vapenprydd dosan, skötte ceremonien med en grace och behändighet, som icke tillät ett enda snuskorn att falla ned på bonjouren och svarade:

»Nej, min go'a, jag har ett ypperligt minne. Data och årtal sitta som nitar i mitt hufve, och jag ber min söta Iliana vara öfvertygad om, att jag inte förgätit någon af de gracer, som tjust min ungdom.»

Iliana var vacker som ett porträtt, hvare konstnären lagt hela sin själ för att illuminera anletsdragen, men som han ändå ej kunnat skänka den gnista, hvilken är lefvandets värde!

Hon satt i det stora rummet, där hyacinterna andades vårdrömmar ut öfver okänsliga,

Hvarje husmoder **Barngarderoben** Hvarje sömmerska
bör **likaså.**
prenumerera på **Pris för helt år 3 kr.: halft år**
kr. 1: 60. Lösnummer 30 öre. **12 häften årligen.**

PÄRMAR

TILL IDUN 1909 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmor, röda med guldröyck kr. 1: 50 Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

blanka mahogniutor och spegelbordets kalla marmor.

Som alla ensamma hade hon en gifven plats. Stolen, till hvilken man efter en kort paus återvänder för de många timmarnas ogina hvila, blir ändå slutligen en vän, helt olik de andra möblerna. Hufvudet har funnit sin grop att sjunka tillbaka i. Det skulle draga kallt öfverallt utom där. Ilianas stol var vackert skulpterad och den stod så, att hon fritt kunde vända sig — artig värdinna för sina kära gäster.

Midt emot henne — rätt nära för lomhördhetens skull — satt gamle Kåre i en fåtölj.

Hon lutade sig emot honom och det skälfade ångest i den blida, väluppfoste stämman:

"Har det inte funnits någon tid, då det ljusa förflutna — det mörka *kan* inte glömmas — liksom blifvit borta, suddats ut som skriften i gamla bref?"

Han slog ut med sin hvita hand, den, som bar signering.

"Nej, min bästa Iliana. Jag kan förträffligt erinra mig, med hvilka mina ungdomsbekanta gift sig och datum och år, när jag stått fadder åt en liten grefvinna eller baron." Han sockrade kärleksfullt öfver orden. "Och jag skulle kunna berätta min goda Iliana hela släktleds historia. Jag har gjort många intressanta genealogiska upptäckter i min dar och dem gömmer jag nu som små ädla bijouer. Ja, Gud vare lof, minnet står bi, men man saknar, min go'a Iliana... Man är ur världen — omgifningen kan vara hjärtans beskedlig, gu'bevares den är bara så, så... handen sjönk och sjönk gradvis allt som han såg för sig stadsbornas nivå... så föga aristokratisk. Och man blir så ensam — så grufligt ensam. Jag har min kära gamla rangrulla och min Anrep, det är mitt sällskap, ser Iliana. Folk förstår sig inte på sådana nöjen — inte alls. Det är det sorgliga. Slår jag upp i min Anrep, hittar jag en bekant på hvar sida. Jag umgås i den societeten, där jag lefvat mitt lif. Dör en gammal vän, följer jag honom på mitt sätt till grafven, minns hvilken lustigkurre han var och sätter ett litet diskret kors för honom. Ser jag i tidningen, att ett af mina små dopbarn gift bort en son eller dotter, så slår jag strax upp dem och ser lifslevande för mig de små krypen, som jag vaggat på mina armar. Ja, ja, Iliana är ett charmant fruntimmer och förstår mig, därför tillåter jag mig att titta in här ibland och amusera mig med en liten agreeabel distraktion."

"Farbror är alltid så välkommen," log Iliana med sitt blekta leende, och hon tyckte det var synd, att den gamle majoren så skulle missata sig på henne. Hon hyste inte det ringaste intresse för de långa släkt historier han traggade fram, samvetsgrant letande upp alla detaljer, som voro de färger i ett broderi, och för att inte trassla in sig, lade han dem gång på gång ordentligt till rätta.

Ett ord då och då fick hon flika in. Slutligen blef hon så trött, att hjärnan kändes urkramad, men hon lyssnade ändå med ansiktsuttrycket, och när majoren reste sig, sade han glad öfvertygand:

"Ja, min goa Iliana, nu ha vi haft en riktig gouter på våra minnen. Sådant friskar upp. Hur var det nu... Ilianas mor och min mor var halfkusiner. Ja, jag får slå opp det där, när jag kommer hem, för Iliana har visst inte adelskalendern."

"Nej, snälla farbror, jag har inte kommit mig för att köpa någon," sade hon nästan ursäktande som om hon fruktat att såra en religiös uppfattning. Och hon följde honom ända till dörren. Hennes anbud att få hjälpa honom på med rocken, afböjde han bestämdt:

"Nej, nej inte de små fruntimmersfingrarna till så tung börda. En kvinna skall lyfta blommor och små spetsprydd barn. Ah, jag kommer ihåg, när drottning Josephina visade sig på slottsaltanen med sin lille förstfödde prins. Jag försäkrar, att hon lyfte våra hjärtan upp till tronen. En sådan charm, min go'a!"

Iliana såg honom stulta iväg framåt gatan. Gikten hade visst satt sig i benen. Han försökte gå militäriskt, men det lyckades inte. I hörnet mötte han en af stadens unga skönheter. Hatten cirklade i gammaldags chevaleresk vördnad från hufvudet nedåt knät. Lilla fröken nickade nådigt, som åt en ur räkningen. Majoren stannade och vände sig om efter henne. Hans ansikte hade ett allvarligt bekymradt uttryck. Hon, som svassade bort, var inte bara en liten småstadsbracka, hon var den nya tiden. Den, han fruktade och icke kunde förlika sig med, därför att den missaktade hans ideal. —

Iliana tänkte ibland på att flytta från staden, och ännu oftare tänkte hon, att hon aldrig bort komma hit. Om hon haft mod att stanna, där hennes glädje och sorg hade hemvist, skulle aldrig minnena förtvinat. Vännerna hade nog gärna suttit hos henne och pratat om förgångna tider. Nu läste hon i tidningarna om förändringar i forna bekantas lif. Och i bref hörde hon, att den krets, som förr stod henne nära, förtunnades. Hon hade en gång stått på ett fält öfversäddt af blommor, nu hade lien gått fram öfver hennes blomsteräng.

Hon kunde längta ålderdomen till sig med all dess blida slapphet. Vore hon väl öfver lifvets järnätter och hade frosten för alltid i kroppen, skulle hon kanske inte märka, hur intressena glesnade utom och inom henne. Om hon kunde skynda sig att bli gammal, finge kanske majoren och hon flere föreningspunkter. De skulle spela besigue och idissla släktregister, och hon betydde något för en människa! Ensamhetens grepp släppte henne!

Albrekt Kåre hade aldrig några sådana strider. Han pröfvade sig fram bland sina få bekanta, om verkligen ingen skulle ha samma läggning som han. Men det var en beklaglig otålighet, som låg i tiden. Knappt mer än hälften af hans "små, amusanta" historier orkade de höra; sedan kom i regeln ett högst störande afbrott. Gubben gjorde visit hos Iliana och beklagade sig. Hon tröstade honom, men tänkte under all sin älskvardhet: "Ack, han har ju bara fått en liten sticka i fingret. Jag har en skåra genom hjärtat."

En dag kom han till henne, uppsträckt i brokig halsduk, borjour och manicurerade naglar. De grå mustascherns voro vaxade och verkade frusna bergkammar mot kindernas lilaröda horisont. Ögonen blänkte som polerade tennknappar och leendet spreds i alla ansiktets rynkor och veck, som när solskenet glider öfver åkerfåror.

"God jag, min kära Iliana! Jag kommer på en liten afskedsvisit."

Han kysste hennes hand och slog sig ned i fåtöljen, inte så bekvämt, att han skulle ha svårt att resa sig igen. Det måttade han alltid noga. Gubbrörelser afskydde han och att nödgas hasa sig upp ur en stol, skulle knäckt honom.

"På afskedsvisit — inte skall väl farbror flytta ifrån staden?"

"Nej, min lilla flicka, men jag är bjuden till baron Åkersköld af Oxö. Han är gift med en Marienhjelm, söt liten människa, fast hon är af den yngre, sent introducerade grenen! Herman Åkersköld och jag lågo vid Karlberg samtidigt. Det hette kadetter på den tiden, och man kom inte in, sedan man blifvit för gammal att lära disciplin, utan som små pojkvaskar.

Ack ja, hvad det skall bli roligt att upplifva alla de muntra äventyren."

"Det förstår jag så väl."

"Men jag har tänkt på att det blir tomt för dig, min goa. Vi två är liksom för oss. De andra är fasligt hyggliga, men de ha inte, om jag så får säga, samma luftlager att andas i. Jag ville så gärna göra dig någon liten glädje, medan jag är borta, och vet du, hvad jag har hittat på?"

"Nej, snälla farbror." Hon log vänligt mot det solblanka gamla ansiktet, hvilket för henne endast betydde en hvardagsvana, ett klockslag i enformigheten, en röst hvilken som helst i tystnaden.

"Jo, jo, man har inte glömt, att fruntimmer tycker om små uppmärksamheter. Jag har allt något med mig. Det ligger ute i tamburen."

Han reste sig med en tvär rörelse, hvilken skulle föreställa spänstig och gick efter sin öfverraskning. Som på ett hyende, framställt af hans båda lätt darrande händer, bar han fram till henne — adelskalendern.

"Den skall du ha, min söta Iliana, medan jag är borta. Den är ett så agreeabelt sällskap. Men min älskvärda Iliana tar nog inte illa upp, om jag ber henne akta, så att inte märkena faller ur. De måste ligga precis på sin plats. Är det något särskildt jag kan slå upp åt dig, gör det mig ett nöje."

Iliana hade först lust att skratta — icke utvändigt — men inom sig af ömkan med gubbens barnsligheter, men hennes stämning slog om. Hans erbjudande hade trots sin löjlighet något rörande tillgifvet, hvilket värmdde henne. Han förstod henne inte, hade egentligen aldrig sett annat än hennes societetsmask, och skulle aldrig kunna fatta hennes ångest för det omgifvande grådiset. När en människa kom till en annan med det bästa, hon hade, fick man inte förakta... Aldrig skulle hon öppna hans röda bok och bläddra bland dess döda blad, men den finge ligga på sybordet och hon skulle ibland se på den som man ser på en glömd handske, erinrande sig den varma hand, den omslutit. —

Iliana följde honom också denna gång till dörren, längre ändå: till grinden. Där stod hon vinkande sitt au revoir. Sedan återvändde hon till sina tomma rum i det lilla tysta huset. Hon kunde fylla det — ställa till kafferep i dag, symöte med högläsning af den omtyckte pastorn i morgon, eller ge en middag! Se mätta och nöjda människor tacka för hennes goda mat och fina viner. Hvarför gjorde hon inte något af detta? Hon satte sig i sin stol — utan att tänka på det, hade hon tagit den röda boken i knät och hennes händer ströko mekaniskt öfver pärmen.

Å, hon hade försökt... Hon hade till och med talat om sitt "för längesedan", hvilket var nuet för henne och hennes vackraste minnen skrattades sönder bland dagens små skvallernotiser. Och så gömde hon sig inné i tystnaden.

Majorens tjocka bok tyngde på hennes knä, men hon flyttade inte bort den. Han hade menat så väl, när han lämnat den, kom det ånyo för henne, och hon tryckte plötsligt händerna hårdt mot det lena guldsnittet. Därinom funnos tusen lifshistorier sådana som hennes, sådana som världen går förbi.

Glöm ej att i rätt tid förnya

Kvartalsprenumerationen!

Innan 7 kr. betalas för ett snörlif, bör ifrån Franska snörlifssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalmstorg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

Salamander alla sorter.
Enhetspris 15,—
Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

Brucebo och

BRUCEBO.

*"En gammal, gammal herregård
med hundraåra ekar — — —"*

SOM EN LEFVANDE illustration till Ny-canders strof ligger vid Gutaöns strand en gård med sekler på nacken. Det är Skälsö — målet för lustresande Visbybor och kamerabärande turister. Dånande gå Östersjövågorna fram utanför dess gröna blyrutor — men bak den lutande väggen reser landborgen en mur lika orubblig nu som i de dagar, då kung Sejr drog ut att röfva gutarnas guld.

Ett äkta gottländskt fornminne! Hvem bevarar det midt uppe i vår allt nivellerande kultur? Hvem om ej hon som så varmhjärtadt söker främja öns olika intressen — konstnärinnan, fru Caroline Benedicks-Bruce.

Själff bebor fru Bruce ej den gamla gården. Följ den tysta strandstigen från Skälsö grind och du finner därinne i barrskogens ram Gottlands mest originella konstnärshem.

Brucebo — susande tallar stå hedersvakt kring dina hvita murar — våga vi oss innanför deras rämärken?

Två jättelika ulmerdoggar rycka hotfullt i sina kedjor vid vår ankomst, en skara fjäderfå slår larm bak sitt stålträdsstängsel, några getter skutta iväg öfver gräset. En apa grimaserar åt oss från en trädgren, ett par papegojor ropa goddag — — — och där är härskarinnan öfver hela denna djurvärld — fru Bruce själf.

Bruce, det namnet leder sina anor tillbaka till skottarnas nationalhjärte kung Robert. Och passar väl till det imponerande i konstnärinnans hållning, där hon nu kommer oss till mötes. Kornpåsen i hennes hand, staben af flaxande Leghorns — ingenting förminsakar intrycket. —

Caroline Benedicks började sin sedan så kosmopolitiska konstnärsbana under ledning af professor Malmström. Efter studier vid Tekn. skolan vann hon som skulptör inträde vid Akademien och erhöll vid 1885 års täfling belöning för prisämnet "Kain flyende efter Abels mord". Samma år reste hon till Paris, försedd med rekommendationer till dåvarande direktören för École des Beaux Arts, Paul Dubois. Hans mäktiga visitkort blef henne också ett "Sesam, öppna dig" på vägen till den berömda konstnären, "membre de l'Institut", Alexandre Falguière. Till sin död förblef henne denne en lärare och vän, hvars dörrar alltid stodo öppna för det unga konstnärsparet Bruce. Caroline Benedicks gjorde nämligen i Gréz bekantskap med målaren William Blaire-Bruce, hvilken 1888 blef hennes make.

Fru Bruce ägnar sig ju hufvudsakligen åt skulpturen, men har äfven gifvit talrika prof på sin verksamhet som akvarellist och etsare, i den senare konstgrenen elev af Rodriguez.

Trots fru Bruces produktivitet ha dock de flesta af hennes skiftande reseliefs arbeten förbifvit okända för hemlandet. Under olika år utställda på Salonen har flera där erhållit mention. Exempelvis: "Drömmaren", byst i marmor. Den idérika "L'obsède", den förförde: En man bär på sin rygg en smidig kvinnogestalt, hvilken likt en tigrinna böjer sig öfver honom, ledande honom på vägen utför, i handen gömmande en dolk. Tungt trampar han på amorinens vingar, med brutet pilkoger ligger denne vid hans fötter.

PÅ FÖRSTUKVISTEN.

FRU BENEDICKS-BRUGE ARBETA

"L'OBSEDE."

MICHELAN

UTSIKT ÖFVER HAFVET.

dess härskarinna.

...NDE PÅ SIN STORA GRUPP "L'OBSEDE."

BLAND FYRFOTAVÄNNERNA.

VID SKRIFBORDET.

Ett annat af fru Bruces märkligare verk, som här återgifves, har hon benämnt "Gäsparen" eller "Séance finie", smittande humoristiskt uppfattad, och förträfflig i studiet af den mänskliga muskulaturen.

Hvarför föreställer man sig alltid Michel Angelo som en dundergud? Under fru Bruces modellerpinne har mästaren tagit form af en vanlig dödlig människa där han står med en bit lera i handen, ifrig att fasthålla den flyende idén.

På världsutställningen i Paris år 1900 tillerkändes fru Bruce bronsmedalj för arbeten, för hvilka den svenska nämnden "ej hade plats". Luxembourggalleriet äger prof på hennes akvarellkonst.

I ett artisthem utgör väl ateljén det centrum, dit man framför allt drages! På Brucebo finnes tre centrala punkter — ty där existera tre ateljéer. En vid stranden för marinmotiv, en uppe i villan och — last but not least: en stuga uppklängd på landborgens yttersta krön. Vi träda in — och hela hafvet stiger oss till mötes genom spegelrutornas väldiga vidd. Från Stenkyrkehuk till Högklint gå grönhvita vågor till långdans.

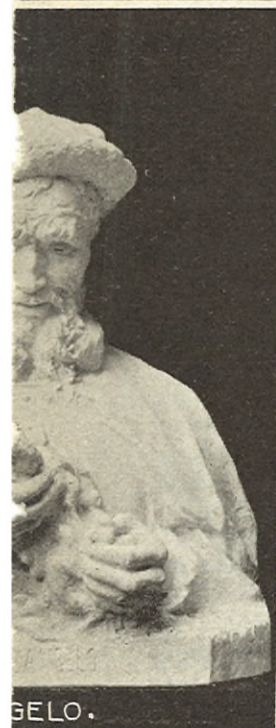
Midt på ateljégolfvet står en stor kavalett med våta skynken öfver oanade konturer. Från stafflier och ur portföljer väller en flod af färger, det är Lapplands fjäll och Capris pinjer och bergen de blå från Dalom. Det är krya Siljanskullor, korsikanska bönder och Scheveningens ballongformade fiskartöser i 13 kjolar pr styck. Månken i Canada, blomsteridyller från Grèz, Stockholmska gatubilder och kanalscener från Venedig — allt drar förbi i akvarellens färgrika spel, och reliefen däruppe öfver spiselfånget — den fångslar öga och sinne med sin fantastiska originalitet. Det är ju raukarna från stranden därnere, deras förstenade människogestalter ha fått lif i leran, blifvit till kämpande individer.

Rödaste Gottlandsrönnbär glöda i en brokig mugg från Bretagne. Ur en öppen volym klinga Divina Commedias originalstrofer. Stålstick, gravyrer och etsningar, halfärdiga byster, antika terrakottasaker, pompejanska målningar, ett skåp från 1600, fyllt af bronslampor från alla jordens hörn och åldrar — allt bidrar att göra denna lilla fläck borta från allfarväg till den för en konstnär mest ideala "situationsmiljö".

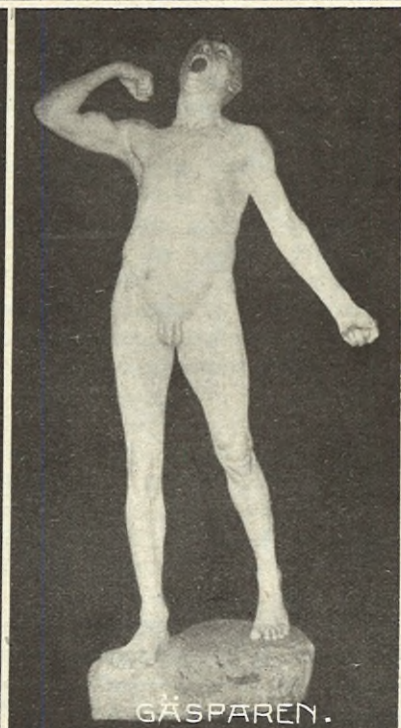
Där finns för öfrigt en rikedom på härliga platser inom Brucebos hank och stör. Bara det att en arla timme vakna däruppe i det där luftiga gästrummet med de solgula väggarna, se blågröna barrgrenar nicka godmorgon genom rutan och höra bränningens dånande sång — man börjar sin dag som optimist!

Eller "stenrummet", som med sin största privata petrifikatsamling i Sverige skulle erbjuda en fackman en stunds oblandad sällhet. Eller biblioteket, prydt med konstnärinnans bronsbyster af mr Blair-Bruce och målaren Danton, med större och mindre taflor af mr Bruces hand, med japanska samlingar och kuriositeter af alla slag, ordnade med konstnärrens blick och pietet.

Hvar träffar man fru Bruce helst? Ja, står hon ej vid kavaletten, är hon säkert ute hos någon af de alla fyrbenta undersåtarna. Det var i trädgården, mjölkande en hvit get som

ANGELO.

GÄSPAREN.

SKÄLSÖSTUGAN.

ATELERN VID SKÄLSÖ.

fru Bruce skildrade sina intressanta hågkomster af Alex. Falguière och af artistilfvet i Grèz. Och det var vid samma tillfälle vi kommo in på den städe brännande frågan: akademisk undervisning eller icke?

“Teckning,” säger konstnärinnan med anledning här af, “är naturligtvis grunden för all konstutöfning, d. v. s. teckning tagen ur synpunkten af form. Men förutsatt att jag är eld och lågor för en idé, och de tekniska svårigheterna mig för stora — må jag då utföra idén med de skrala uttrycksmedel, som stå mig till buds. Hellre än att plita med en teckning, som jag ej blir herre öfver. Den blir då torr och det är fara värdt, att idén vänder konstnären ryggen! Bli herre öfver formen och sök ditt eget uttrycksätt, ingen akademi i världen skall då kunna skada ditt ingenium.”

Konsten är nu som alltid fru Bruces lifsuppgift och det som kanske mer än något hjälper henne att bära den stora förlust hon gjort med makens för ett par år sedan timade bortgång. Men hennes intelligens är för mångskiftande för att hon ej skulle hysa intresse för lifvets rent praktiska kraf. Ej minst riktar hon då detta intresse på sin ös bästa. Också yttrade i somras länets höfding i sitt tal vid en fjäderfäutställning, för hvilken hon arbetat: “Fru Bruce är en faktor att räkna med på Gottland.”

Sök henne i hennes skrifrum, och du finner bordet belastadt med färdiga och halffärdiga broschyrer i småbruk, i kånafvel och i fjäderfäodling m. m. Gå och åhör något af hennes liffulla och sakrika föredrag i dessa ämnen eller — i kvinnlig rösträtt. Ty visst måste en så kosmopolitiskt bildad och dock så fosterländsk ande deltaga i arbetet för höjandet af kvinnans ställning och i och med detsamma hela vårt lands. Därest fru Bruce ej varit konstnär, måhända skulle hon med sin energi och målmedvetenhet blifvit — med moderation — en svensk mrs Pankhurst! Men nu är hon som sagdt det förra, och då fru Bruce nu slagit ned sina bopålar i hemlandet hoppas vi få njuta litet mera af hennes omedelbara, lifvarma konst än förut.

Brucebo — längre än visionen af ditt namn: af skog och haf i obunden frihet, längre dröjer minnet af den säregna, starka personlighet som där för spiran. ELSA HAGÉUS.

En svensk-holländsk väfskola i Haag.

NÄR FÖRLIDEN SOMMAR en konstindustriell utställning afhölls i Amsterdam, var Sverige det enda land, som inbjudits att deltaga. Sverige deltog också, d. v. s. fru Thérèse Boon, f. Clemens, som så outtröttligt arbetat för samförstånd och samarbete mellan Sverige, sitt gamla, och Holland, sitt adoptivhemland, lyckades att få tillsamman en ganska representativ och vacker utställning af svensk konstslöjd och hemslojd, för hvilken Idun också närmare redogjorde i ord och bild. Men denna svenska utställning var endast förelöparen till hvad som komma skulle. Holländskorna, som för några år sedan knappast visste hur en väfstol ser ut, ha mer och mer börjat intressera sig för den svenska väfkonsten, och sedan utställningen spridd kännedom om densamma i vida kretsar, vaknade hos dem allmänt lusten att själfva börja väfva. Detta var ju endast glädjande vid första ögonkastet, men där fanns en risk — och det faktum, att många väfnader på utställningens holländska afdelning voro direkt tagna från svenska förebilder, underströk

blott detta — den risken nämligen, att den urgamla svenska väfkonsten, våra mönster och tekniker, som gått från mor till dotter och utvecklats och fullkomnats, helt enkelt skulle komma att öfverflyttas på holländsk mark, för att om någon tid ha förlorat sin svenska ursprungsbeteckning och gå och gälla för holländsk väfkonst. Något måste då göras om den svenska väfkonsten skulle kunna skyddas och den holländska ändå främjas, och fru Boon, själf en duktig väfverska, gjorde det.

Hennes metod är förofrigt ganska genial och dessutom typiskt kvinnligt genial i det sätt, hvarpå den förbinder det konstnärliga med det praktiska och afbalanserar hennes bägge länders intressen.

Hon har nämligen lyckats att i Haag stifta ett holländskt Handarbetets Vänner, det är, hon har samlat societets- och konstnärliga element af det slag, som i hela världen lyckas med upp-rop och bildar styrelser, till en förening för den gamla utdöda holländska väfkonstens återupplifvande.

Myndigheterna ha ansett företaget vara en nationell angelägenhet af den betydelse, att de skänkt föreningen ett praktiskt hus vid den gamla aristokratiska avenuen Prinsegracht i Haag. Här skall nu den nederländska väfskolan, “De Weefschool”, inrymmas, och här börjar den första kursen, hvars elevantal länge varit öfvertecknad, redan den 15 maj.

Sveriges roll vid företaget blir den att ha inspirerat det hela, att släppa till undervisningskrafter, verktyg och material och själfva väfteknikerna. De urgamla svenska mönstren komma däremot att lagligt skyddas, och man kommer att hålla sig till dels hvad man kan uppleta af rester från den holländska väfkonstens glansdagar, dels till de moderna mönster, som äro mindre egenartadt svenska.

Föreståndarinna för väfskolan blir fröken *Dagmar Svidén*, lärarinna vid väfskolan i Örebro, och en auktoritet på området. Fröken Svidén, hvars porträtt vi meddela, afreser nu i dagarna till Haag. Som assistent kommer ännu en svensk dam att anställas.

FRÖKEN DAGMAR SVIDÉN.

Men utom väfskolan skall huset vid Prinsegracht innehålla tvenne rum intill hvarandra, hvaraf det ena inredes helt och hållet svenskt med svenska möbler och väfnader. I det andra rummet, som skall bli holländskt, vill man försöka samla prof på hvad Holland ännu kan ha af gamla väfnader. Och dessa två rum skola bli — ännu ett genidrag af fru Boon förmodligen — en tillflyktsort för den svensk-holländska föreningen, som några intresserade med svenske ministern grefve Ehrensvärd i spetsen hålla på att bilda. Mot en liten summa årligen får den nya föreningen här ha sitt eget bibliotek, hålla sina sammankomster och fira julen på svenskt manér.

På detta sätt vinna ju alla parter, samtidigt med att de hjälpa hvarandra och belåtenheten bör bli allmän. “Jag hoppas, att man i Sverige är ense med mig om planen,” skriver fru Boon i ett bref, sedan hon redogjort för sina åtgöranden. Tror jag det — och tackar till.

“Sällskap, där man har roligt.”

DET HAR ju funnits personer, som känt sig minst ensamma, då de varit allena. Men i allmänhet ha vi dödliga stort behof af hvarandra, af sällskapligt umgänge. Under vissa förhållanden, då man t. ex. nödgas dricka all-daglighet som vatten, visar sig dock umgänge kunna snarare öka än skingra våra olustkänslor. Men stimulus — hvarifrån skall sådan komma?

För att få upp en trög stämning i sällskap litar man för det mesta till det materiella öfverflödet. En effektfull miljö räcker ej i och för sig. Men när alla yttre anordningar äro så rika och utsökta som möjligt, när sällskapet är talrikt nog för att en hvar skall kunna växla bort en utsugen moitié mot en ny, då mena vanligen deltagare att en tillställning är något så när angenäm. Man har åtminstone sett folk och själf blifvit sedd — en hufvudsak.

Om de tvungna notvarp, som personer med officiell representationsskyldighet sätta i scen, är ingenting att säga. Men mängden af familjer, som hemfalla åt dyrbart sällskaplif, tvingas icke därtill af sin sociala ställning. De odla det umgänge, som är i stånd att kvittera kalasen.

Den kast, som i Frankrike roade sig strax före 1789, förstod konsten att njuta tillvaron utan skrupler. Jag tror, att man om den kategori, som för närvarande roar sig i vårt land, kan säga att den — i motsats till den franska — gör det delvis under en viss inre reservation. Den är medveten om att de sociala rörelserna betyda något, att någon slags omläggning af vanor vore önskvärd och att en strängare beräknad mätta vore behöflig. Hvad skulle emellertid det tilltalande nya vara för något? Hvad är lagom — hvar går gränsen? Det, som är enkelhet för den ene blir i alla fall lyx för den andre i förhållande till hans villkor. Konsten att “lefva med” fast på yttersta skärfven tär nu rent af på nerverna hos ett flertal familjer. Sedan börden länge betecknat graderna i rang blef det ju rikedomens tur att göra det. Man vill ogärna krypa lågt ner på samhällsstegen. Därför — lysa en smula till hvarje pris! Slita ut sig för att få stil på hemmet och bjudningarna! Så billiga nöjen som väderleksdiskussioner, toalettafhandlingar och nästans kantslitande äro likvisst inte utslutna vid dessa. Inte alltid finns tillhands en räddare ur trivialitetens dödvatten som t. ex. en gång i ett större sällskap, där rikedom var märkbart representerad:

Damen: Ja, det får ju gå, fast det sitter åt, att klä’ sig på tiotusen kronor pr år. Kavaljeren: Hva sa fru X? Sa ni tiotusen? Ja, har jag inte alltid tyckt, att fru X. såg en smula sjaskig ut!

Spelet — under ett eller annat namn — och dansen ställa sig särskildt dyra som nöjen. Båda slagen rendera ofta missräkningar.

I smärre kretsar går det också ofta skvalt med förlustelsen. De närvarande komplettera icke hvarandra på något lyckligt sätt. Stundom har värdfolket sammanfört dem endast emedan de äro fordringsägare, d. v. s. man är skyldig dem en middag eller supé. Den obetänksamma präfsamhetens små olyckor, som ju litet hvar kan råka ut för, äro också svåra att reparera i små sällskap. En dam fick en gång vid ett middagsbord en för henne obekant publicist till kavaljer. Hon blef förtjust att få konversera med en person, som kände till tidningsvärlden, och så sade hon:

— Hos den där signaturen “Joakim” i Af-tontidningen tycker jag spiritualiteten bra sällan

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditörens af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige *postf. l. l.*

Idun 1892	2: —
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: —
Idun 1895 (utan julnummer)	2: —
Idun 1903 (med julnummer)	4: —
Idun 1904 (med julnummer)	5: —
Idun 1905 (med julnummer, nr 28 felas)	5: —

Idun 1906 (utan julnummer, nr 25 o. 52 felas)	5: 50
Idun 1907 (med julnummer)	6: —
Iduns julnummer 1894	0: 20
Iduns julnummer 1895	0: 20
Iduns julnummer 1905	0: 50
Barngarderober 1905, komplett	2: —

LÄS!

Kvinnlighetens makt.

Novell af Elin Ameen.

ningen att påtvinga någon ett sådant skrifsätt. Här är icke fråga om något tvång, här är det icke fråga om någon nystafningsukas. Meningen med denna framställning är blott att för damerna framlägga ett förslag, som vid sammankomster och möten möjligen kan föranleda samtal och diskussion. Och befinnes det därvid rimligt och antagligt och till och med lämpligt att på sådant sätt beteckna fruarnas namn för att skilja dem från vanliga dubbelskrifna släktnamn, så vore detta visserligen glädjande. Och finner någon dam, som vill behålla sitt flicknamn äfven såsom gift, det tydligare och bättre att förena sitt eget namn med sin mans genom ett + än genom ett — och handlar där-efter, så kan hon möjligen väcka efterföljd hos andra. Hon blir en auktoritet för sin samtid.

Och nog tycks det böra vara trefligare att såsom gift sätta ett + till sitt namn än att sätta dit ett —. Sålunda skulle formeln för fruarnas namnteckning blifva denna. I stället för

Fru Hemfrid Lind-Rosenvall
eller

Fru Hemfrid Rosenvall
född Lind

skulle man skrifva:

Fru Hemfrid Lind + Rosenvall.

PAX.

Elektriciteten hemmets tjänare.

EN TYSK FÖRFATTARINNA har helt kallt påstått att kvinnans mångbesjungna uppgift som vaktarinna af hemmets härd aflöstes af tändstickorna. Läger man den synpunkten på de moderna uppfinningarna — hvad skall man då säga om den elektriska kraften? Om man ej förut anat hvilken rival den kvinnliga arbetskraften hade i densamma, så kan man bli öfvertygad därom vid ett besök å *Stockholms gas- och elektricitetsverks* utställning af apparater för gas och elektricitet, som nyligen öppnats i Stockholm i ett af Drottninggatans modernaste hus. Man får här se att det elektriska ljuset ersätter jungfrun, som med ett drypande ljus eller en rykande lampa följer gästerna till porten om kvällarna, ersätter handen som passar babys mjölk, kaffepannan, tekitteln, brasan och hårtången, handen som värmer sängvärmaren, fyller lampan, tänder kronan, sopar golvet, borstar skorna och torkar dammet. Och elektriciteten gör allt detta punktligt, automatiskt och relativt billigt, tack vare alla de olika apparater, som man kan få se arbeta på utställningen.

Efter att ha sett allt detta och konstaterat huru bekvämt, snyggt och behändigt allt är, måste det glädja en husmor att höra, att den elektriska kraften numera är en tredjedel så billig som förr, och åtminstone använd som *belysning* hälften så dyr som fotogen. Som *värmealstrare* är däremot gasen billigare, och att äfven gasapparater af olika slag nått en hög grad af fulländning kan man lätt öfvertyga sig om på utställningen. Särskildt gasspisarna äro trefliga.

Den s. k. historiska utställningen, inrymd i ett hörn af salarna, ger i stark förkortning gången af den mänskliga civilisationens historia. Hvad ligger inte allt af utveckling mellan torrvedsstickorna, som kländes in mellan väggens stockar, och hornlyktan som gnisslade å husgafveln öfver en mörk gränd å ena sidan och vår moderna reklambelysning, elektriska dammsugare och trappbelysning å den andra.

—ER.

Ärade kvartalsprenumeranter

erinras härmed om vikten af att utan dröjsmål förnya prenumerationen för aprilkvartalet för att därigenom undvika afbrott i tidningens regelbundna expedition. Som en särskild favör till våra prenumeranter bedja vi framhålla

Iduns vårnummer

hvilket utkommer den 1 maj med ett pikant och omväxlande innehåll.

“VET DU, den där nye maskinarbetaren intresserar mig,” sade fru Milly till sin man, medan de suttö vid eftermiddagskaffet i brukspatrons rökrum; “jag har talat ett par gånger med honom och funnit honom vaken och intelligent, och kan du tänka dig, han är ett musikgeni, jag hörde honom i dag spela fiol under rasten, när jag gick förbi hans bostad, och jag måste ovillkorligen stanna för att lyssna. Det var en mjuk, nästan kvinnligt vek ton i hans stråke, något som skälfade af vemod och rörelse, men så slog han med ens om, och det blef till något vildt, disharmoniskt, men ändå underligt lockande och betagande. Det måste varit hans egna fria fantasier han spelade, med inblandning af ett och annat känt motiv. Jag mötte honom sedan och bad honom komma upp till oss ibland och spela. Jag tänker odla honom, sedan jag nu upptäckt honom, och taga honom under mina vingars skugga.”

“Dessa änglavingar, som under sitt skydd skydd tagit så många — och så ofta lönats med otack och missräkning.” Han talade med cigarren i mun, och ögonen glimtade ironiskt och tjufpojaktigt fram mellan rökens lätta dimma.

Milly rodnade litet och skrattade, men såg träffad ut.

“Ja, det är nu en gång min vurm att gå på jakt efter *människor*, och min instinkt är min Diogoneslykta. Nog har jag tagit fel emellanåt, men *något* har alltid funnits hos de människor jag spårat upp — dock tacksamhet minst af allt.”

“Ja, och litet vridna ha de nästan alla varit. Hur var det med vår första husmamsell, som du genast fann ha något oförklarligt mystiskt öfver sig och som sedan befanns vara ett ‘medium’. Gjorde hon dig inte också alldeles vriden med sin borddans, sin ‘trance’ och sina knackningar, och ni vände upp och ned på hela huset. Och Gud sig förbarma sådan mat ni bestod mig! Visserligen regnade det någon gång apelsiner från himlen i mamsells rum, men jag för min del kunde inte nöja mig med den himlamaten, fast ni voro i extas och sade er aldrig smakat härligare frukt. Sedan hittade jag några silkespappersomslag, sådana som apelsiner vecklas in uti, och på dem stod tryckt med tydliga bokstäfver *Messina* och firmans namn. Vet du, jag funderade verkligen på skilsmässa den gången, då *du* inte ville skiljas från mediet, men lyckligtvis uppdagade du hennes bedrägerier, hon bekände, kördes ur huset, och jag fick tillbaka min lilla förståndiga fru och den mat, som bäst passar för detta jordelifvet och en sund aptit.”

“Nå, men hon var nu ett undantagsfall; förresten hade hon så lefvat sig in i sitt exalterade tillstånd, att hon utan tvifvel delvis trodde på sig själf...”

“Och hur var det med Kalle i Sjötorp — den ohängde, genompiskade ligapojken med sina skärmstycken och bofstreck? Du fann honom ett geni och ville tämja honom och göra något stort af honom...”

“Ja, var han kanske inte ett geni? Hvem annars skulle kunnat hitta på allt hvad han fann upp, och hans advokatyr, när han slingrade sig undan, var glänsande. Han var så begåfvad, att han borde blifvit något mycket stort antingen i godt eller ondt. Hvad han blef, veta vi för resten inte. Han kom ju till sjöss och höll aldrig sitt löfte att skrifva till mig och föräldrarna. Kanske slukade det stora hafvet honom eller dyker han ändå upp en dag som miljonär — det skulle inte alls förvåna mig.”

“Och hur var det inte med vackra ladugårds-Fia — hennes röst var fenomenal — jag medger, att jag inte är musikalisk och inte förstod mig på den, men att den kunde taga ner taket i ladgården, trodde jag — och hon skulle till Stockholm och bli en ‘stjärna’. Men hon stretade och ville inte, för hon hade en hjärtans kär, och hon föredrog den gement fule suputen Nils och sjöng redan före bröllopet visor för sin förstfödde och sitter i fattigdom i stället för att lysa som en stjärna från scenen. Jag minns hur ond du var på henne, tills du fick veta, att hon inte bara ville utan *måste* gifta sig med Nils. Och hur var det inte med...”

“Nej, nej, Axel” — Milly höll skyddande upp sin hand framför sig, medan hon smålog; “nog nu med mitt syndaregister! Det svider i mitt hjärta, må du tro, när jag tänker på dem jag en gång trott mig rädda åt samhället och sig själfva eller hjälpa fram i lifvet, men som likväl gått under eller vänt mig ryggen i otacksam glömska och högmod. Men några har jag väl också haft glädje af, mest af mitt eget kön, ty jag duger visst inte till att uppfostra pojkar och karlar.”

“Inte? med mig har du väl ändå lyckats ganska bra, hela världen vet, hur tuktrad jag är, hur toffelväldet regerar här i huset och hvilken exemplarisk äkta man jag lyckats bli efter tolf års äktenskaplig bearbetning. Och ändå var jag intet snille att upptäcka och föra fram i ljuset!”

Hon hade rest sig upp och stod tätt bakom hans stol.

“Nej, intet snille,” sade hon, “men en god och trofast make.” Hon lade sin hand på hans stora, lurfviga hufvud och lät den hvila där ett ögonblick. Han böjde hufvudet bakåt och såg med en glad blick upp till henne. Hon log, men hennes ögon voro allvarliga, med detta uttryck af en djup, bunden längtan, som alltid fanns i dem. Så tog hon bort sin hand, nickade och gick mot dörren. Men där stannade hon och sade:

“Du skall i alla fall få se, att med denne Olof Björk misstar jag mig inte. Han är en ovanlig människa, och jag ämnar studera honom och hjälpa honom — om jag kan. Ännu känner jag honom ju inte. Kanske har han en historia, han ser ut som gömde han mycket inom sig, eller också får han en historia. Lifvet går inte spårlöst förbi för sådana personligheter. Jag är ordentligt nyfiken på honom, ja det är jag, och jag tänker be honom upp till oss så ofta det lämpar sig.”

“Säg till när du behöfver någon af mina aflagda frackar och hvita halsdukar för ditt nya offer.”

“Nej, var nu inte elak...” Hon vände sig om mot honom, log litet trött, nickade, såg hans rödbrusiga ansikte försvinna i en nytänd cigarrs bolmande rökmoln och gick ur rummet.

*

Fru Milly hade mött Björk en söndagsförmiddag på vägen, som ledde till bruket. Hon stannade, sade några vänliga ord, frågade om han ville komma upp på eftermiddagen och taga sin fiol med sig och spela för dem. Han såg under lugg förvånad och misstrogen på henne, hade helst sagt ett tvärt nej, men så blef det till ett halft motvilligt “ja, om fru Rehn önskade” — ord som voro ödmjuka, men i en ton som var stolt och sträf.

Han kom iklädd en arbetares grofva men snygga helgdagsdräkt och hade fiolen med sig i ett fodral. Han såg inte bra ut, inte ens tilltalande vid första ögonkastet. Ansiktshyn var mörk och grå, näsan oregelbunden med rörliga, känsliga näsvingar, ögonen bruna med något oroligt forskande i sig, liksom voro de ständigt på spaning och på vakt. Pannan var det bästa partiet, hög och vittnande om intelli-

gens, med en artistlock af ramsvart hår fallande däröfver och på ett behagligt sätt skuggande den. Det kortklippta skägget dolde till en del munnen, som var bred och fyllig, men däremellan lyste en rad starka, jämna, bländhvita tänder.

Han var hvarken blyg eller framfusig, där han satt i herrskapets stora matsal med det bonade golvet och de fint skurna ekmöblerna, endast reserverad och stel, inom sig hela tiden undrande, hvad de egentligen ville honom och hvarför frun var så vänlig och nedlåtande mot honom, den simple kroppsarbetaren. Man drack kaffe, och efter kaffet frågade brukspatron, om han finge bjuda konjak eller likör. Nej tack, han drack aldrig starka varor. En triumferande blick från hans fru mötte brukspatron.

"Jaså, goodtemplare, he?" Rehn, som själf alls inte föraktade drufvans ädla safter, tyckte inte om absolutister och öfversåg till och med ofta med arbetare, hvilka under helgdagar och utanför arbetet togo sig ett måttligt rus, något som hans nykterhetssträfvande fru ifrigt kämpade mot.

"Nej, jag binder mig aldrig med några löften," kom svaret, "men jag har sett nog af dryckenskapens elände för att afhålla mig från att slå in på den vägen."

"Så — hur — jaså — nå, den ytterlighet är ju alltid bättre än motsatsen — men en cigarr, eller hur?"

Brukspatron räckte honom ett fodral med sina hvardagscigarrer.

"Nej tack, jag röker inte heller."

Åter en triumferande blick från Milly, som ständigt fast förgäfves predikat för sin man om nikotinens skadliga inverkan på kropp och själ.

"Hvad t-n, min vän är ju ett praktexemplar," sade brukspatron ironiskt. Han afskydde egentligen praktexemplar, om därför att de gåfvo honom dunkla, sväfvande samvetsföbräelser, eller för deras tråkighet, eller för båda, gjorde han sig ej så noga reda.

"Kom Björk från kyrkan eller metodistkapellet i dag, när jag mötte er?" frågade Milly för att leda samtalen in på andra ämnen.

"Intetdera; jag går hvarken i kyrkan eller friförsamlingarna."

Brukspatron rynkade ögonbrynen; han tyckte inte om fritänkare. Människan måste ha sin religion för att hjälpa sig fram genom detta lifvet och på dödsbädden bereda henne till det kommande. Och statskyrkan i det land, där man var född och skrifven, var den man hade att hålla sig till. Och när man betalade till kyrka och prästerskap, skulle man också gå och höra dem predika. Det gjorde han själf tämligen regelbundet — och insomnade också regelbundet redan vid början af den långa predikan.

"Ateist?" frågade Milly och såg hastigt på Björk.

Han dröjde litet med svaret. Skulle han bikta sig inför dessa främmande människor, helst den där dumdryge patron? Men så mötte han fru Millys varma, intresserade blick. Det var också till henne han ställde svaret.

(Forts.)

Litteratur.

EN NY MÄRKBOK där alfabetet varierar i många stilar och storlekar har utgifvits af fröken Augusta Abrahamson, Stockholm, som i sin egenskap af brodös för Nordiska Kompaniet är auktoritet på området. Märkboken som har ett vackert kolorerat omslag säljes till ett pris af 1,50 kr.

"Den Bergtagna" på Svenska teatern. Louise Strandberg (fru Bosse), Gustave Alland (hr Hansson) och Erna Walldén (fru Brunius).

PÅ SISTONE AF sin lefnad, då såväl de kroppsliga som själsliga marterna hårdast ansatte henne nedskref Ernst Ahlgren skådespelet "Den bergtagna", och där det vid hennes död förelåg i sin ofullgångna form, verkade det helt säkert som ett till hälften undertryckt smärteskri från en människosjäl, som icke längre förmår bära lifvets ve. Sedan det ofullbordade manuskriptet fått sin slutgiltiga litterära gestaltning af Axel Lundegårds penna, har det nu framförts på scenen, där det visat sig äga en stor egenskap som de mest välgjorda litterära verk ofta sakna: egenskapen att vara ett äkta uttryck för sin diktares känslolif. Ernst Ahlgrens lifsöde var, som bekant, ett djupt tragiskt. Det helgjutna och sanningskära i hennes natur, hennes hjärtas osläckliga behof af kärlek och sympati och hennes stora kraf på sig själf som konstnär — allt detta ställde henne i en hård konflikt med världen och henne själf. Hennes rakbyggda karaktär förbjöd henne hvarje kompromiss, hon gaf sig helt vare sig det kom lycka eller olycka ut däraf, och därför kan den kvinnliga hufvudfiguren i hennes skådespel, som är identisk med henne själf, icke undgå att söka döden, när den kärlek, som utgjort centrum i hennes lif, icke längre höljer henne i sin värme.

Som själsbikt är "Den bergtagna" ett verk af hög rang, så hög, att man gärna glömmet de mindre väl tillgodosedda sceniska krafven. Då hjärtat sjunger under trycket af glädje eller kval, har den sången sina egna tongångar, sin egen takt, som undandrager sig kontrollen af alla världens metronomer.

Fru Bosse sökte och vann med stöd af sin lydiga teknik en vacker konstnärlig framgång i den unga kvinnans roll. Hennes replik-sägning har visserligen emellanåt sina brister ifråga om naturliga tonfall, och äfven härskattade hon någon gång åt en deklamation, som i sin entonighet erinrar om läxläsning. Men dess- emellan hade hon moment, där hon med sann och gripande konst i tal och aktion gaf uttryck åt hängifvenheten och den intensa känslolöden i ett älskande kvinnohjärta. Den svåra uppgiften som modern Don Juan, sammansatt som den var af intelligens, fäfänga, narraktighet och några uns passion, tolkades rätt färglöst af hr Hansson.

Fru Brunius' artistkvinna kännetecknades af en kärf kraft och ett koleriskt lynne, som hade fog

för sig, om man betänker hennes mindre behagliga tillvaro som väninna åt en oborstad artistpojke, efter det hon öfvergifvits af den store kvinnoeröfraren.

"Den bergtagna" blef ingen publikframgång, men dess upptagande på scenen var ej dess mindre berättigadt som en gård åt Ernst Ahlgrens minne.

Den som inbillar sig att de vänska bostonoperetternas tid nu skulle vara förbi behöfver endast se Lehårs nyaste produkt "Grefven af Luxemburg" på Oscarsteatern för att bli öfvertygad, att genren lever med en kraft, som om den vore född i går. Kort sagt: "Grefven af Luxemburg" vann en stor och berättigad framgång. Handlingen, som har förmånen af en mycket enkel byggnad i stället för de sedvanliga tilltrasslade och meningslösa upptägen, är alltigenom roande, och dansnumren ge det hela ett tillskott af grace och pikanti. Musiken med dess synnerligen dansanta karaktär äger ju ingen vidare ursprunglighet, men den har ett smekande behag och delvis — som i första aktens final — en rytmisk liffullhet, som anger, att dess dopattest är utfärdad i staden vid Donau.

Och så utförandet! Ja, om Oscarsteaterns artister lofva att inte bli högfärdsgalna öfver elogen, så må det vara dem väl unnadt att höra, att de i denna operett prestera ett förstklassigt spel och en vokal spänstighet, som i mångt och mycket torde göra dem jämnställda med ryktbara europeiska artister inom genren. Fröken Grünberg som operaprimadonna ger god illusion af en äkta sådan, särskildt är hennes sång ypperlig, fru Meissner som en söt modell tjuvar med ett sprittande backfischlynne, hr Barcklinds greve är elegant och rolig, hr Allum som målare likaså och hr Ringwall varierar med säkra grepp i en rysk furstes skepnad en af sina kostliga kärlekskranka gubbar. Hr Barcklind, som äfven iscensatt den muntra operetten, har all heder af sitt regissörskap.

Vasateatern har fört fram en Kadelburgare: "Den mörka punkten", hvari tysk anstolthet afhånas och förlöjligas i en följd af rätt verksamma och roande scener. Hr Victor Lundberg är dräplig som ett borgerligt kommerseråd och hr Winnerstrand sprider som "den mörka punkten" komikens ljusglans öfver bördshögmodet, hvilket senare markeras med mycken aplomb af hr Ekelund i en linjerät friherres skepnad.

ARIEL

"Grefven af Luxemburg" på Oscarsteatern. Grefven (hr Barcklind), Angéle Didier (fröken Grünberg). Ateljé Jæger foto.

